

Asia: VN/28640/2020-TEM-1

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

- **Yleinen palaute esitysluonnoksesta**

Työttömien Keskusjärjestö ry suhtautuu yleisellä tasolla myönteisesti työllisyyteen liittyviin kokeiluihin. Työllisyyden kolmannelta kuntakokeilulta odotamme tutkimukseen pohjautuvaa tietoa ja pidemmän linjan päätelmiä tuotetun tiedon pohjalta.

Työllisyyden kuntakokeiluissa täytyy ehdottomasti kiinnittää huomiota vaikeimmassa työmarkkina-
asemassa olevien työttömien perusoikeuksien toteutumiseen ja että ihmiset saavat sen palvelun
mitä tarvitsevat. Tietosuojakysymykset, ja henkilötietoihin liittyvät asiat täytyy hyvän hallintotavan
mukaan toteutua.

1) Työttömyysturvatehtävien laajempi siirto

Pidämme työttömyysturvatehtävien laajempaa siirtoa yleisellä tasolla tarkoituksenmukaisena, koska
kokeilussa pyritään nimenomaisesti selvittämään, onko vastuun siirrosta valtiolta kunnille
löydettävissä hyötyä. Olennaista on, että asiakkaalle ei aiheudu siirrosta ylimääräistä vaivaa tai
viiveitä ja että perusoikeudet ja yhdenvertainen kohtelu turvataan.

Kysymyksiä herättää työttömyysturvatehtävien jaossa se, että kokeilukunta antaa lausunnon
työttömyysturva-oikeudesta sekä työnhakijan omaehtoisesta koulutuksesta, mutta TE-toimisto antaa
edelleenkin kokeilukuntien asiakkaille jatkossa työvoimapolitiittisen lausunnon ammatillisesta
työvoimakoulutuksesta. TE-toimisto antaa lausunnon myös työvoimakoulutuksena toteutettavasta
kotoutumiskoulutuksesta.

Olisi hyvä, että palveluohjausta toteuttavalla taholla on kaikki palveluohjaukseen liittyvät työkalut käytössä. Nyt asiakkaalle on edelleen hallinnollisesti kahta palveluohjaustahoa julkisella sektorilla. Tuen ja palvelun on oltava monialaista, mutta ei välttämättä tarvita kahta hallinnon kerrosta. Hallinnon on oltava kevyttä, mutta itse palvelun painavaa, monipuolista ja hyvää.

Lisäksi, kunta vastaa toisen asteen koulutuksesta. Voisi ajatella, että kunnilla olisi intressi ja olemassaolevat työkalut luoda ammatillisesta työvoimakoulutuksesta kunnallinen yhteistyöverkosto tms. edistämään alueen työllisyyttä. Lisäksi kunnat voivat muodostaa ylikunnallisia yhteistyöverkostoja palveluiden tuottamiseen.

Asiakkaalle tilanne saattaa näyttytyä nurinkurisena, ja saattaa vaikuttaa siihen, ettei ammatilliseen työvoimakoulutukseen ohjaudu niin paljon työttömiä asiakkaita työllisyyden kuntakokeiluista - suositaan enemmän omaehtoista koulutusta, kuntouttavaa työtoimintaa tms.

Lakiehdotuksessa todetaan työttömyysturvan toimeenpanotehtävistä seuraavaa: ”Työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaan kuuluvissa työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvissä tehtävissä kokeilualueen kunnan virkailija pyytää asiakkaalta tarpeelliset selvitykset, jotka välitetään asiakastietojärjestelmän avulla viivytyksettä työ- ja elinkeinotoimistolle työvoimapolitiittisia edellytyksiä koskevaa päätöksentekoa varten. Työ- ja elinkeinotoimisto vastaa toimivaltansa puitteissa työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen liittyvien tarpeellisten jatkoselvitysten tekemisestä. Työnhakijan tilanteeseen perehtyy ja lisäselvityksiä pyytää tarvittaessa sekä tiedot välittävä kokeilualueen kunta että lausunnon antava työ- ja elinkeinotoimisto.”

Lakiluonnoksen esittelyssä todetaan, että eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta totesi omassa mietinnössään, että työttömyysturvalausuntojen antamiseen saattaa tulla viiveitä kokeilukunnissa, koska kuntien henkilöstö toimittaa aineiston TE-toimistoon arvioitavaksi. Lakiesityksestä ei käy selkeästi ilmi, onko tämä huoli otettu huomioon käytännössä tai laissa? Onko sillä käytännön merkitystä, jos kunnan virkailijat toimittavat URA-järjestelmään samoja tietoja, mitä TE-toimiston viranomaiset toimittavat ja jotka ratkaistaan alueen TE-toimiston organisaation sisäisen työnjaon perusteella jotenkin (tekoäly, ihminen)? Tämä ei käy lakiesityksestä ilmi.

2) Asiakkuuden siirtäminen kokeilun aikana

On hyvä, että asiakkaalla on oikeus vaihtaa takaisin TE-toimistoon, jos kokee saavansa parempaa palvelua, tai että paikkakunnan muutokset huomoidaan.

3) Muut muutokset

Kuntakokeiluissa saatetaan suosia niitä palveluja joihin kunnilla on itsenäistä päätäntävaltaa. Esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan rooli saattaa jatkossa ylikorostua TYP-asiakkaiden kohdalla, koska kunnilla on mahdollisuus jatkossa itsenäisesti päättää palveluohjauksesta TYP-asiakkaiden osalta. Tätä kehitystä tulee ehdottomasti seurata ja ennaltaehkäistä asiakkaan kannalta mahdollisia vääränlaisia palvelupolkuja. On luotava laadukas ja riittävän kattava verkostoyhteistyö oikeiden palvelutarpeiden ja palveluiden tunnistamiseksi.

Kuntouttavassa työtoiminnassa saattaa tulla vielä selkeämmin tilanne, että ”piikki on auki”, koska kunta saa valtionkorvauksia palvelun järjestämisestä ja välttää jatkossa myös työttömyysturvan sakkomaksut. Kuntouttava työtoiminta on osalle työttömistä tärkeä kuntoutusta edistävä palvelu, mutta se ei ole varsinaisesti työllisyyspalvelu.

Johtoajatuksena tulee aina olla asiakkaan todellinen palvelutarve - ei se mitä asiakkaalle on kulloinkin tarjolla. Etenkin jos tarjolla olevat toimenpiteet ovat näennäisesti rajallisemmat kuin aiemmin.

- **Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutosehdotuksista (2. lakiehdotus)**

Kulukorvauksen osalta totesimme aiemmassa lausunnossamme Työ- ja elinkeinoministeriölle, että kulukorvauspäätöksen vastuun jättäminen TE-toimistolle lisää ylimääräistä byrokratiaa, kun sovitaan esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Asiakas ei välttämättä heti tiedä palvelun vastaanottamisen todellisia kustannuksia/korvauksia, kun palvelusta sovitaan. Onko tämä yhdenvertainen tilanne siihen, jos asiakkaat ovat TE-toimiston palveluiden piirisissä? Saavatko he TE-toimistoista kattavammat tiedot liittyen palveluiden velvollisuuksiin/oikeuksiin/rahoitukseen asiakastapaamisen aikana, jos TE-toimistoissa on kaikki työkalut käytettävissä?

- **Kommentit työttömyysturvalain muutosehdotuksesta (3. lakiehdotus)**

Ei kommentoitavaa.

- **Kommentit työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muutosehdotuksista (4. lakiehdotus)**

Ei kommentoitavaa.

Haapakoski Jukka

Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö - TVY ry - Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö - TVY ry on nykyään viralliselta nimeltään Työttömien Keskusjärjestö ry